

TEORIE A PRAXE HUDEBNÍ VÝCHOVY VI

Souhrn anotací příspěvků a workshopů konference

Anotace příspěvků jsou řazeny abecedně podle příjmení autorů. Použitý jazyk je shodný s jazykem, v němž budou příspěvky předneseny.

Abstracts are sorted alphabetically by authors' surname. The language used is the same as the language in which the papers will be presented.

CORRECTION OF CHILDREN'S VOCAL PRODUCTION PROBLEMS

Andrea Asztalos drd.

Abstract: Every child has the ability to sing. Singing is an essential part of childhood and of growing up. Children singing voices are unique in their own way, differing from adult singing voices in terms of vocal timbre, range and expression. The purpose of this paper is to present some different problems of children's singing voice production, to demonstrate ways to correct vocal problems, and how to develop the quality of children's singing voices in Hungarian primary schools. 260 primary school classroom music teachers from 19 countries participated in the study. The research methods used included observations, questionnaires, semi-structured interviews, and self-studies. Data were analysed using qualitative and quantitative analysis. Results: This research identified four key vocal production problems: 1. singing exclusively in the chest register; 2. „compressed” singing voice; 3. „too airy” or „veiled” voice; 4. out-of-tune singing. The reasons for and the characteristics of several different kinds of vocal production issues and several remedial exercises for them are described in this paper. A well-planned and efficiently executed exercises are essential for developing a good singing habit. Because the vocal cord is an extremely sensitive organ, it needs special care and training in order to have good voice production.

Keywords: children, correction, singing ability, singing production problems.

VOKÁLNO-TERAPEUTICKÉ PRÍSTUPY V ROZVOJI OSOBNOSTI DIEŤAŤA MLADŠIEHO ŠKOLSKÉHO VEKU

Mgr. Klaudia Angelovičová

Anotácia: V súčasnej dobe na základných školách konštatujeme pribúdanie detí s problémami v rôznych oblastiach, čo si vyžaduje rozšírenie tradičných prístupov v umeleckých výchovách o terapeutické prvky. Bohatá rôznorodosť vokálnych terapeutických prístupov na Slovensku doposiaľ nebola systematicky spracovaná, ani výskumne overovaná. Cieľom doktorandskej práce bude výskum efektívnosti vokálnej intervencie v edukačnom procese. Výstupom budú inovatívne podnety a konkrétne návrhy pre možnosti využitia vokálnych terapeutických stratégií v školskej hudobnej výchove a v komplexnom rozvoji dieťaťa mladšieho školského veku.

Kľúčové slová: vokálno-terapeutické prístupy, osobnosť dieťaťa, vokálna intervencia, edukačný proces.

CHARANGA – MODERNÍ NÁSTROJ V RUKOU KREATIVNÍHO PEDAGOGA

Lubor Bořek, Dipl. um.

Anotace: Charanga je nová digitální online platforma, jejímž cílem je podpora práce učitelů hudební výchovy na ZŠ a hudební nauky a výuky hudby na ZUŠ. Nabízí rozsáhlé možnosti kreativním pedagogům pro kvalitní, a přitom zábavnou a inspirativní náplň předmětů hudební výchova a hudební nauka. Umožňuje vytvářet své vlastní interaktivní výukové materiály a lekce, které je možné následně sdílet s ostatními učiteli i žáky ve škole. Prezentovaná platforma Charanga otevírá nové možnosti pro sdílení pedagogických postupů a materiálů nejen v rámci školy, ale mezi celou komunitou pedagogů v síti škol napříč republikou.

Klíčová slova: digitální platforma, hudební výchova, hudební nauka, ZŠ, ZUŠ, kreativní pedagogika, interaktivní výukové materiály, sdílení, komunita.

HUDEBNÍ EDUKACE BUDOUCÍCH PEDAGOGŮ V OBLASTI PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Mgr. Terezie Čertková

Anotace: Studie předkládá výsledky výzkumu, jehož cílem byla deskripce současného stavu výuky hudebních disciplín v předškolním vzdělávání, stav a kvalita kvalifikačních předpokladů učitelů, vybavenost mateřských škol, kvalifikační přípravy učitelů realizované na úrovni středních pedagogických škol a pedagogických fakult, vše s výhradním zaměřením na hudební disciplíny. V rámci výzkumu bylo osloveno 4 432 mateřských škol, zpět jsme získali 1 014 vyplněných dotazníků. Výsledky naznačují, že převažuje středoškolská úroveň přípravy učitelů předškolního vzdělávání a stav výuky hudební výchovy na předškolní úrovni lze považovat vcelku za uspokojivý. S ohledem na důležitost perspektivního rozvoje kvality kvalifikační přípravy učitelů se jeví jako žádoucí trend posilování vysokoškolské úrovně jejich vzdělávání, kde se bude vytvářet prostor pro zdokonalování didaktické přípravy budoucích pedagogů.

Klíčová slova: předškolní vzdělávání, příprava pedagogů, hudební výchova.

INKLUZIVNÍ UCHOPENÍ VÝUKY SMYČCOVÝCH HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ V SOUČASNÉM ZÁKLADNÍM UMĚLECKÉM ŠKOLSTVÍ

Mgr. Alois Daněk, Ph.D.

Anotace: Příspěvek si klade za cíl seznámit odbornou veřejnost se současnou situací na poli vzdělávání dětí se specifickými vzdělávacími potřebami v českém hudebním základním uměleckém školství. Zvolili jsme kvalitativní výzkumné metody. Data jsme získávali za pomoci rozhovorů, pozorování a analýzy kazuistik. Výstupy poukazují na jednoznačné benefity, které děti se specifickými vzdělávacími potřebami díky hudbě získávají. Nicméně náš výzkum označil také rezervy v přípravě pedagogů a potřebu modifikace učiva podle aktuálních potřeb žáka. Získané výsledky nabízejí podněty k širšímu otevření bran hudebního školství pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami.

Klíčová slova: speciální hudební výchova, inkluze, specifické vzdělávací potřeby, notová dyslexie, základní umělecká škola.

UŽITEČNÁ TÉMATA PRO ADVOKACII A ROZVOJ OBORU HUDEBNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

PhDr. Lenka Dohnalová, Ph.D.

Anotace: Česká hudební rada je nevládní organizací v síti Mezinárodní hudební rady při UNESCO. Už z tohoto titulu je jedním z jejich zásadních témat vzdělávání. Příspěvek rekapituluje zkušenosti této organizace a jejich členů především v otázkách PROČ a JAK vzdělávat pomocí hudby v kontextu tzv. kreativního vzdělávání nebo vzdělávání ke kreativitě. Zásadními tématy z hlediska dlouhodobých diskusí jsou jednak mezioborový výzkum působení aktivního provozování hudby na psychosociální vývoj člověka, testování moderních didaktických metod pro efektivitu výuky a odladění provozních podmínek formální i neformální výuky.

Klíčová slova: Česká hudební rada, advokacie oboru, kreativní vzdělávání a vzdělávání ke kreativitě, působení hudby na psychosociální vývoj, testování didaktiky, provozní podmínky.

HUDEBNĚ INTEGRATIVNÍ TVORBA STUDENTŮ KATEDRY HUDEBNÍ VÝCHOVY PEDAGOGICKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY

Mgr. Marie Dunovská

Anotace: Příspěvek představuje detaily z tvorby připravované publikace hudebně integrativního charakteru pro děti předškolního a mladšího školního věku zaměřené na interakci mezi hudbou a ostatními uměleckými oblastmi. Tato publikace vzniká za dlouhodobé spolupráce mezi vysokoškolskými pedagogy a studenty na katedře hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, kteří se společně rozhodli vytvořit materiál, jehož cílem je podpořit hudební výchovu v mateřských školách, základních školách, dalších uměleckých aktivitách i v rodinách. Výsledkem iniciativy, pracovitosti a laskavosti samotných studentů by mohla být pomoc těm, kteří se touží hudebně vzdělávat.

Klíčová slova: spolupráce mezi vysokoškolskými pedagogy a studenty, elementární hudební výchova, dítě předškolního a mladšího školního věku, podpora hudební výchovy, hudební pohádka, transdidaktika.

ÚLOHA HUDOBNEJ ZLOŽKY V TECHNIKE DIVADLO FÓRUM

Mgr. Lenka Gálisová

Abstrakt: Príspevok sa zaoberá Divadlom fórum, pričom prináša charakteristiku a hlavné princípy Divadla fórum ako techniky vychádzajúcej z koncepcie Divadlo utláčaných. Sústreďuje sa na možnosti využitia hudobnej zložky v hudobno-dramatickom projekte ako výsledného tvaru Divadla fórum. Zaoberá sa významom a úlohami hudobnej zložky v takomto projekte.

Kľúčové slová: Divadlo fórum, Divadlo utláčaných, Augusto Boal, hudobná zložka, hudobno-dramatický projekt.

INŠTRUKTÍVNE KLAVÍRNE SKLADBY JOZEFA GREŠÁKA A ICH UPLATNENIE VO VYUČOVACOM PROCESE

Doc. Liubov Gunder

Anotácia: Tvorbu Jozefa Grešáka (1907–1987) možno zadeliť do troch vývojových období: v prvom bol výrazne ovplyvnený hudobným myslením Fraňa Dostalíka, ktorý bol nositeľom janáčkovskej tradície; druhé obdobie je poznačené hľadaním Grešákovho vlastného hudobného jazyka a rytmu – v tomto smere bol Jozef Grešák naozaj originálnym skladateľom a v treťom období sa zameril na veľké scénické a symfonické formy. Jeho klavírne diela spadajú prevažne do prvých dvoch období, badať v nich príklon ku folklóru, niektoré sú rámcované programom. Aj keď je prioritne Jozef Grešák ponímaný ako skladateľ organových skladieb, v príspevku poukážeme na špecifiká jeho inštruktívnych skladieb v kontexte jeho klavírnej tvorby a ich možné uplatnenie vo vyučovacom procese.

Kľúčové slová: Jozef Grešák, slovenská hudba, klavírna miniatúra, Cyklus Pre deti, inštrumentálne činnosti.

HUDOBNE VZDELÁVANIE ŽIAKOV SO VŠEOBECNÝM INTELEKTOVÝM NADANÍM

PaedDr. Jana Hudáková, PhD.

Anotácia: Žiaci so všeobecným intelektovým nadaním sú žiaci so špecifickými výchovno-vzdelávacími potrebami, ktoré sú ukotvené vo vyhláske č. 307 Z. z. Ministerstva školstva Slovenskej republiky o výchove a vzdelávaní týchto žiakov. Uvedená vyhláska ako aj vzdelávacie programy síce poukazujú na rozvíjanie žiaka a jeho nadaní (či talentov), avšak akcent na rozvoj hudobného nadania v týchto dokumentoch absentuje. Príspevok poukazuje na niekoľko podnetov pre možnosti hudobného vzdelávania týchto žiakov v základnej škole.

Kľúčové slová: intelekt, nadanie, hudobné vzdelávanie, základná škola, hudobná výchova.

AKOMPANIAMENT FORTEPIANOWY – BADANIE KOMPETENCJI STUDENTÓW EDUKACJI ARTYSTYCZNEJ

Dr. Jarosław Chaciński

Celem artykułu jest poznanie skuteczności kształcenia studentów edukacji artystycznej w zakresie praktycznych umiejętności dotyczących wykonywania akompaniamentu fortepianowego, jako kompleksowej aktywności muzycznej będącej częścią dydaktycznego potencjału zawodowego przyszłego nauczyciela muzyki. Akompaniament fortepianowy w praktyce nauczyciela muzyki rozumiany jest tutaj wielostronnie, zarówno w aspektach kompetencji harmonizowania melodii, tworzenia faktury fortepianowej, improwizacji, jak również praktycznych wykorzystania umiejętności uczenia pieśni na lekcjach muzyki.

Kształcenie akompaniamentu jest więc wypadkową treści i celów kilku przedmiotów nauczanych na studiach edukacji artystycznej, z których najważniejszymi są – fortepian, ćwiczenia harmoniczne, czytanie a' vista, improwizacja fortepianowa oraz dydaktyka muzyki. Artykuł uzupełniony został o wyniki testu sprawdzającego umiejętności tworzenia i odtwarzania akompaniamentu studentów ostatnich lat edukacji artystycznej.

Kluczowe słowa: akompaniament fortepianowy, kształcenie muzyczne, dydaktyka muzyki, pomiar osiągnięć szkolnych.

HUDOBNÉ ZÁUJMY ŽIAKOV 5. ROČNÍKA V POROVNANÍ S ÚROVŇOU VEDOMOSTÍ A HUDOBNÝCH SCHOPNOSTÍ

Mgr. Miroslava Ivanová

Anotácia: Článok prezentuje výsledky výskumu realizovaného medzi žiakmi 5. ročníka začiatkom šk. roka 2019/2020. Výskum bol realizovaný viacerými metódami – dotazníkom (hudobné záujmy), testom vedomostí a pozorovaním na hodinách (hudobné schopnosti).

Kľúčové slová: hudobnopedagogický výskum, hudobné schopnosti, hudobné záujmy.

PLAY WITH ME!

Mgr. Jakub Kacar, DiS.

Anotace: Play with Me! je hudebně edukační projekt, který vznikl za podpory studentské grantové soutěže PF UJEP a klade si za cíl přinést do základních i středních škol více společného muzicírování. Během realizace dvouletého projektu vznikla aranžmá populárních i klasické hudby, která jsou proveditelná v běžné třídě. Každé aranžmá obsahuje kromě hlavní melodie, doprovod prostřednictvím boomwhackers, hry na tělo, Orffova instrumentáře, ukulele či kytary. Těžištěm celého projektu jsou výuková videa, která jsou dostupná na internetu a dají se s nimi skladby jednoduše nacvičit.

Klíčová slova: kolektivní hudební praxe, aranžmá populární hudby, hra na tělo, boomwhackers.

PEDAGOGICKÉ ASPEKTY HUDOBNO-DRAMATICKÝCH ČINNOSTI

Mgr. Simona Kačmárová, DiS. art.

Anotácia: Hudobno-pedagogická teória v súčasnosti vychádza z princípov tvorivo–humanistickej koncepcie, je teda otvorená súčasným pedagogickým trendom. Hudobná výchova vo formálnej aj neformálnej rovine vzdelávania svojim obsahom vytvára priestor pre interaktívny prístup k vzdelávaniu. V príspevku popíšeme spôsoby, ako môžeme uplatňovať hudobno-dramatické činnosti v podmienkach formálnej aj neformálnej edukácie a vysvetlíme, ktoré osobnostné a sociálne kvality môžeme u detí nimi rozvíjať.

Kľúčové slová: emócie, hudobno-dramatické činnosti, rozvoj dieťaťa, výchova a vzdelávanie.

VÝSKUM ROZVOJA HUDOBNOSTI DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU V PODMIENKACH ŠKOLSKEJ A RODINNEJ VÝCHOVY

PaedDr. Lenka Kaščáková, PhD.

Anotácia: Príspevok sa zaoberá hudobnými schopnosťami detí v predškolskom veku a činiteľmi ovplyvňujúcimi rozvoj ich hudobných schopností. Približuje zistenia a fakty z výskumu u predškolských detí na území Slovenska, ktorý bol realizovaný na základe autorskej koncepcie neštandardizovaného testu na zisťovanie kvality hudobných schopností v podobe rozprávkového príbehu.

Kľúčové slová: dieťa predškolského veku, hudobná schopnosť, hudobná zručnosť, vlohy, talent, hudobná činnosť, hudobná hra, test.

PRÍNOS KLAVÍRNEJ HRY PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE S VYUŽITÍM SLOVENSKEJ A UKRAJINSKEJ VOKÁLNEJ A INŠTRUMENTÁLNEJ TVORBY

Mgr. Zuzana Kentošová

Anotácia: Významný podiel pri skvalitňovaní edukačného procesu hudobnej výchovy v primárnom vzdelávaní môže mať klavírna hra ako opora vokálnych a inštrumentálnych činností. Cieľom doktorandskej práce bude realizovať výskum, ktorého zámerom je zistiť, aký účinok na žiakov má priama a nepriama reprodukcia vybraných skladieb: hudba interpretovaná učiteľom verus hudba sprostredkovaná médiami. Kvalitatívna metodológia práce bude spočívať v pozorovaní a analyzovaní modelových situácií, keď učiteľ – hudobník interpretuje v rámci vyučovacej hodiny harmonicky upravené piesne a skladby vybraných slovenských a ukrajinských autorov. Téma sa opiera o výskum odborných kompetencií učiteľa hudobnej výchovy.

Kľúčové slová: klavírna hra, priama a nepriama reprodukcia, vokálne a inštrumentálne činnosti.

GAMIFICATION IN CLASSROOM MUSIC EDUCATION OF PRIMARY SCHOOLS

Bernadett Kiss

Abstract: The main topic of the presentation is the gamification method and its ways of application in classroom music education, especially in elementary schools. Gamification is an increasingly common method in education that uses playful elements to achieve a goal. The presentation will briefly summarize the historical background of the method, discuss its elements and show how it can work in a school environment. In recent decades, a great number of studies have shown that classroom music is one of the least favoured subjects in the primary and secondary schools. The main reason for this is the lack of great experience.

How can a classroom music teacher motivate the students to participate in the lessons? Why is it important to reform the established methods? The aim of the presentation is to answer these questions and introduce the method of gamification.

Key words: classroom music, gamification, experience-based learning, education.

ORTOEPICKÁ PRAVIDLA V INTERPRETACI ČESKÝCH LIDOVÝCH A AUTORSKÝCH PÍSNÍ

Mgr. Milena Kmentová, Ph.D.

Anotace: Příspěvek přibližuje ortoepická pravidla, jejichž dodržování má výrazně přispět k přesvědčivé a srozumitelné interpretaci lidových i autorských písní v sólovém i sborovém provedení. Soustředí se na problematiku ne-souladu slovního a hudebního akcentu, ne-souladu délky slabiky a tónu, na výslovnost zdvojených hlásek v různých artikulačních okresech – všechny jevy jsou ilustrovány příklady z písní.

Klíčová slova: ortoepická pravidla, interpretace písní, artikulace.

EDUCATIONAL CONCERTS PROJECT 'STUDENTS FOR PUPILS' – FROM IDEA TO IMPLEMENTATION

Ass. Prof. Gabriela Konkol, PhD

Abstract: The article presents an intensive project focused on presenting life music to children called: 'Students for Pupils'. The project is conducted by The Scientific Association of Music Education at the Faculty of Choral Conducting, Church Music, Arts Education, Eurhythmics and Jazz of The Stanislaw Moniuszko Academy of Music in Gdansk (Poland) under supervision of the author. The idea is to promote artistic music among the pupils of general education schools. Throughout 12 years there have been 26 concerts performed for 4000 pupils. The project plays an important educational role and can be a reference model to follow for other universities and music education faculties in Poland.

Keywords: Educational project, life concerts, music education.

TRANSFÉR VÝSLEDKOV MUZIKOLOGICKÉHO VÝSKUMU DO PEDAGOGICKEJ PRAXE HUDOBNO-HISTORICKÝCH A ESTETICKÝCH PREDMETOV

Mgr. Renáta Košičová, PhD.

Anotácia: Jav roztvárajúcich sa nožníc neobchádza ani vysokoškolské katedry hudobných a estetických smerov. Nerovnosti medzi aktuálnym muzikologickým výskumom a obsahom aktuálnych učebníc o hudbe je spôsobený nielen časovými posunmi, značným množstvom učebníc a pohľadov autorov, ale aj duálnou potrebou štúdia domácej a inojazyčnej literatúry. Avšak ľudská kreativita, v oblasti hudobnej vedy a najmä v hudobnej pedagogike je síce zložitá, ale nesúvisí iba so sumou vedomostí v úzko špecializovanom odbore. Nezáživný obsah, vedecký slovník, či názorovú základňu možno aj v teoretických predmetoch oživiť metaforou, analógiou, príkladom alebo umeleckým vstupom. Hľadanie súvislostí medzi hudobnými javmi a javmi iných odborov neraz môže vyvolať tak potrebnú zvedavosť mladej generácie pedagógov hudby.

Kľúčové slová: transfér muzikologických poznatkov do praxe, vysokoškolské učebnice, pedagóg, kreativita, hudobná výchova.

SYSTÉM UČEBNÍC LADISLAVA BURLASA S FOKUSOM NA PROFILÁCIU ESTETICKO-VÝCHOVNÝCH KOMPETENCIÍ BUDÚCICH UČITEĽOV

doc. PaedDr. PhD. Slávka Kopčáková

Anotácia: Ladislav Burlas (*1927), slovenský hudobný skladateľ, pedagóg a významný muzikológ je osobnosťou, ktorá formovala slovenskú hudobnú pedagogiku druhej polovice 20. storočia. Burlas bol súčasťou mnohých reformačných aktivít a inovačných snáh zacielených hudobnových prax, ako pedagóg vychoval niekoľko generácií muzikológov, hudobných umelcov i hudobných pedagógov. Cieľom príspevku je predstaviť systém učebníc a učebných materiálov Ladislava Burlasa v komplexnom náhľade s fokusom na esteticko-výchovné kompetencie študentov vysokých škôl (umeleckého a pedagogického zamerania).

Kľúčové slová: Ladislav Burlas, hudobná výchova, hudobná pedagogika, estetická výchova, vysokoškolská učebnica.

SOUČASNÉ REQUIEM – HUDEBNÍ I MIMOHUDEBNÍ HLEDISKO

PhDr. Mgr. Petr Kubačák

Anotace: Requiem je konstanta, která již v hudebním světě existuje po několik staletí a má svou nepopiratelnou hodnotu. Ovšem současné pohledy na ztvárnění tohoto starého textu se natolik liší, že stojí za to moderní přístupy některých českých skladatelů přiblížit širšímu publiku. Hudební, náboženské i filozofické náhledy na requiem nám také dávají velký prostor k úvaze, jestli bychom se neměli touto hudební formou více zabývat v hodinách hudební výchovy na základních a středních školách.

Klíčová slova: requiem, mše, duchovní hudba, hudební forma, čeští skladatelé, Ivan Jirko, Luboš Fišer, Zdeněk Lukáš, Karel Růžička, Pavel Kudelásek, Karel Procházka.

ČESKÁ ORFFOVA ŠKOLA 50 LET OD PRVNÍHO VYDÁNÍ PUBLIKACE

Mgr. PhDr. Marie Lišková

Anotace: Příspěvek se zabývá historickými prameny vzniku světově uznávané publikace Petra Ebena a Ilji Hurníka „Česká Orffova škola“. Mapuje dobu a historické prameny vzniku unikátní adaptace tohoto hudebně-pedagogického díla. Součástí příspěvku je stručné připomenutí obsahů jednotlivých sešitů „České Orffovy školy“. Závěr tvoří ukázka z oslav 50tiletého výročí pořádané VOŠ, SOŠP Evropská, Praha 6. Soutěž „Orffohraní aneb Od bubnu k orchestru“ s přítomností Vladimíra Poše – propagátora Orffova Schulwerku v naší vlasti – se uskutečnila 24. 10. 2019 v Emauzském opatství. Mediálním partnerem této akce se stal časopis Hudební výchova.

Klíčová slova: Česká Orffova škola, soutěž Orffohraní aneb Od bubnu k orchestru.

HRA NA VARHANY NA ÚROVNI ZÁKLADNÍHO UMĚLECKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ VE SVĚTLE KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTŮ

Mgr. et Mgr. Jan Lorenc

Abstrakt: Kurikulární dokumenty definující formální vzdělávání jsou Rámcové vzdělávací programy (RVP) a Školní vzdělávací programy (ŠVP). Jakým způsobem zohledňují edukaci varhanní hry na úrovni ZUŠ? Cílem článku je analyzovat fenomén hra na varhany obsažený v dokumentech RVP a ŠVP na úrovni základního uměleckého vzdělávání, porovnat zjištěné údaje, provést kritický rozbor a navrhnout případná opatření ve smyslu pedagogické inovace. S pomocí teoretických metod i zkušeností z pedagogické praxe byly podrobeny výzkumu tři vybrané ZUŠ s jejich ŠVP a stanoveny závěry. Varhanní hra je obsažena v RVP pouze implicitně jako vzdělávací zaměření Hra na klávesové nástroje, uvedené očekávané výstupy, zejména rozvíjející hudebnost, jsou do varhanní hry převoditelné. ŠVP definují studijní zaměření Hra na varhany, uvádějí očekávané výstupy za jednotlivé ročníky a stanovují učební plán s hodinovými dotacemi výuky. Kromě týdenní hodinové dotace předmětu Hra na varhany jsou ostatní edukační komponenty, vyjádřené pomocí očekávaných výstupů, variabilní. To dokazuje princip liberalizace ve vzdělávání. Studium hry na varhany je komplexní a zahrnuje, kromě techniky hry na nástroj, další specifické kompetence. Inovací na pořadu dne jsou standardy pro základní umělecké vzdělávání.

Klíčová slova: hra na varhany, metodika, didaktika, specializované hudební vzdělávání, RVP, ŠVP, vzdělávací zaměření, studijní zaměření, vzdělávací obsah, učební plán, očekávané výstupy, klíčové kompetence, schopnosti, dovednosti, hudebnost, technika hry na nástroj, analýza, komparace, inovace.

SCIENTOMETRICKÉ VÝKONNOSTNÉ KRITÉRIA V SLOVENSKOM UNIVERZITNOM PROSTREDÍ – SKRYTÁ FORMA DEGRADÁCIE (ČI LIKVIDÁCIE) UČITEĽSKÝCH KATEDIER HUDBY

Prof. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD.

Anotácia: Vzdelávanie učiteľov hudby pre jednotlivé typy a stupne všeobecného a umeleckého školstva sa na Slovensku i v Čechách realizuje na učiteľských fakultách (pedagogické, filozofické), v rámci univerzity. Katedry hudby/hudobnej výchovy/hudobnej kultúry sa ako pedagogicko-umelecké katedry (aj keď patria do spoločenských vied) svojimi špecifikami praktickej hudobnej činnosti spravidla vymykajú zo zväzku na univerzite existujúcich behaviorálnych, humanitných, spoločenských, nehovoriac o technických a prírodovedných vedách.

Ekonomizácia vysokých škôl spôsobila, že sa v poslednom desaťročí vytvoril nový spôsob scientometrického hodnotenia výkonov vysokoškolských pedagógov, ktorý sa na Slovensku začal uplatňovať vo všetkých odboroch, bez akejkoľvek diferenciacie obsahu a cieľov jednotlivých študijných odborov. Príspevok prezentuje dopad tohto scientometrického hodnotenia na existenciu katedier hudby/hudobnej výchovy/hudobnej kultúry na slovenských univerzitách, ako aj ďalších kritériách hodnotenia (umelecká činnosť), ktoré predstavujú ich degradáciu, pokles kvality, personálnu redukciu až zánik pracovísk.

Kľúčové slová: Univerzita, fakulta, katedra hudby, všeobecno-vzdelávacie vzdelávanie, umelecké vzdelávanie, scientometrické hodnotenie, kritéria hodnotenia, degradácia a pokles kvality.

НАРОДНЫЕ ИНСТРУМЕНТАЛЬНЫЕ АНСАМБЛИ, КАК ФАКТОР ОПРЕДЕЛЯЮЩИЙ ИДЕНТИЧНОСТЬ И ЛОКАЛЬНОСТЬ В УКРАИНСКОЙ ОБЩИНЕ

Вс. Yuliia Musiichenko

На сегодняшний день актуальными являются проблемы сохранения и развития видов, жанров, форм традиционной культуры. Украинский народный инструментальный ансамбль, как и инструментальная музыка в целом, развивался в неразрывной связи с локальными традициями и обрядами. Данный реферат имеет на цели представление эволюции народного инструментального исполнительства в тесной связи с локальной традицией. Изменение роли обряда для локального сообщества, принесли за собой изменение

в функционировании и деятельности народных ансамблей. В реферате также представлены параллели в выборе исполнительских жанров од момента создания народных ансамблей, по наше время.

Ключевые слова: троистая музыка, народные музыкальные инструменты, народные обряды и традиции, музыкальный фольклор.

FOLK INSTRUMENTAL ENSEMBLES AS A FACTOR DETERMINING IDENTITY AND LOCALITY IN THE UKRAINIAN COMMUNITY

Today the problems of preservation and development of types, genres, forms of traditional culture are actual. Ukrainian folk instruments, as well as instrumental music, generally developed in close interaction with local traditions and rituals. This essay aims to represent the evolution of folk instrumental performance in close connection with the local tradition. Changing the role of the rite for the local community, brought a change in the functioning and activities of folk ensembles. The essay also presents parallels in the choice of performing genres from the moment of creation of folk ensembles to our time.

Keywords: "troista" music, folk musical instruments, folk rituals and traditions, musical folklore

VÝCHOVNÉ POSLÁNÍ UMĚLECKÉHO SLOVA A HUDBY

PhDr. Olga Nytrová, MUDr. Bohumil Ždichynec, CSc.

Anotace: Svět snad, víc než my na něm, závisí na tom, jak ho interpretujeme. Rytmus života není určován jen minulým podmiňováním a sociálním učením, ale i (možná více) kreativitou. Dosadme sem odvahu vyjít z "bublin" společnosti a pohlédnout na dění vlastníma očima. Usilujme o dobro, snažme se vnímat tradiční hodnoty a respektovat přesah, poznávejme potřebu svědomí a sounáležitosti s druhými. Budeme-li pěstovat hodnotové zakotvení, vkusa a cit pro krásu slova i hudby, pomůže nám to v orientaci při hledání smyslu života. A může to být v životních krizích oporou a směrovkou.

Klíčová slova: interpretace světa z pohledu slova a hudby, kulturní dědictví, pravda, krása, svědomí, emoční inteligence, estetické vnímání.

SPECIFIKA KLAVÍRNÍ SPOLUPRÁCE S VYBRANÝMI HUDEBNÍMI NÁSTROJI

MgA. et MgA. Marie Papežová Erlebachová

Anotace: Tato studie se zaměřuje na specifika klavírní spolupráce s vybranými hudebními nástroji (flétna, hoboj, klarinet, trubka, housle, viola), u nichž vymezuje nejdůležitější zvukotvorné a interpretační zvláštnosti, které jsou určující pro klavírní spolupráci zejména po dynamické a tempové stránce. Tato studie dále prezentuje přehled těchto specifických vlastností daných hudebních nástrojů ve spolupráci s klavírem tak, aby klavírista při studiu skladby mohl snáze identifikovat a analyzovat již dopředu problematiku, která může v dané skladbě nastat a zaměřit tímto směrem studium a realizaci svého partu.

Klíčová slova: klavírní spolupráce, dynamika, tempo, flétna, hoboj, klarinet, trubka, housle, viola.

ANALÝZA PRVOTNÉHO VÝSKUMU HUDOBNOTI ŽIAKOV 4. ROČNÍKA NA ZÁKLADNEJ ŠKOLE

Mgr. Peter Pavlik

Anotácia: Príspevok sa zaoberá realizáciou výskumu hudobnosti žiakov 4. ročníka na základe štandardizovaného Bentleyho testov hudobnosti. Popisuje a prezentuje proces prípravy, realizácie, hodnotenia samotných výsledkov testu. Načrtáva možnosti ďalších modifikácii v experimente.

Kľúčové slová: hudobnosť žiakov, Bentleyho test hudobnosti, výskum hudobnosti.

INTERPRETAČNÁ ANALÝZA TENOROVEJ ÁRIE „ESURIENTES IMPLEVIT BONIS“ OD ANTONA ASCHNERA (1729/32-1793)

Mgr. Peter Pekarčík

Anotácia: „Znovuobjavený!“ skladateľ Anton Aschner, jeden z vrcholných predstaviteľov obdobia klasicizmu na našom území patril niekoľko desaťročí k prehlíadaným osobnostiam našej kultúry. V posledných rokoch je však jeho dielo oživované, po archívnom bádani sa jeho noty vydávajú a niekoľko z jeho diel vyšlo na CD nosičoch. V príspevku budeme analyzovať jeho tenorovú áriu „Esurientes implevit bonis“ z cyklického diela Magnificat. Na toto dielo budeme pozeráť z pohľadu interpreta a poukážeme na prvky, vďaka ktorým ho môžeme právom zaradiť k velikánom našej hudby.

Kľúčové slová: Anton Aschner, tenorová ária, duchovná ária, interpretačná analýza.

PEDAGOGICKÝ ODKAZ JANA LADISLAVA DUSÍKA

Mgr. Alžbeta Popadňáková

Príspevok sa zaoberá významným českým klavírnym virtuózom Janom Ladislavom Dusíkom, ktorý patrí k českej hudobnej emigrácii 18. storočia. V článku prinášame recenzie z dobových prameňov na jeho klavírnu interpretáciu a upriamujeme pozornosť na pedagogickú oblasť. Predstavujeme klavírnu školu Vollständige Anweisung das Fortepiano zu Spielen a klavírne dielo Douze Études Melodiques op. 16. Vybrané skladby z jeho tvorby môžu slúžiť ako podnetná inštruktívna literatúra vo vyučovaní hry na klavíri na základných umeleckých školách.

Kľúčové slová: Jan Ladislav Dusík, skladateľ, interpretácia, klavírne diela.

HUDEBNÍ VÝCHOVA V ROCE 85. VÝROČÍ ZALOŽENÍ SPOLEČNOSTI PRO HUDEBNÍ VÝCHOVU

PaedDr. Jan Prchal

Anotace: Příspěvek je reflexí současného stavu hudební výchovy a aktivity SHV ČR.

Klíčová slova: Společnost pro hudební výchovu ČR, hudební vzdělávání, Hudební olympiáda, hudební události.

STUDIUM INSTRUMENTÁLNÍ HRY VE VELKÉ BRITÁNII A ČESKÉ REPUBLICE

MMus Dip RAM Tereza Anna Přívratská

Anotace: Příspěvek se zabývá komparativní analýzou současného hudebního vzdělávacího systému ve Velké Británii a České republice a zkoumá pojetí hudební pedagogiky v obou zemích. Dále se příspěvek zaměří na rozdíly a různý společenský dopad u převážně státem podporovaného systému hudebního vzdělávání v České republice a téměř výlučně soukromého hudebně vzdělávacího systému v Británii. Jsou rovněž diskutovány takové jevy jako obeznámenost veřejnosti s téměř bezplatným hudebním vzděláváním, existence a role dobročinných organizací v privatizovaném prostředí, nebo odlišná metodologie a systém hodnocení v obou zemích. Závěrem je konstatováno, že rozdíly ve zdrojích financování ústí do zcela odlišného pojetí hudebního vzdělávání, jeho cílů, dosažených výsledků, a co je zvláště důležité – jeho dostupnosti.

Klíčová slova: hudební vzdělávání, vzdělávací systém, instrumentální hra, Velká Británie, Česká republika,

PODPORA UMĚLECKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ PRO ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI (příspěvek ve sborníku)

Mgr. et Ing. Veronika Růžičková, Ph.D.

Anotace: Příspěvek seznamuje s možnostmi zapojení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do hudebního vzdělávání na základních školách, základních uměleckých školách a konzervatořích. V rámci projektu Evropského sociálního fondu, v němž participovalo několik kateder plzeňské Pedagogické fakulty, byly připraveny a ověřeny pilotní

aktivity ve školách a byly vytvořeny metodické materiály pro učitele, které mohou být inspirativní pro výuku hudby a hudební výchovy.

Klíčová slova: inkluze v uměleckém vzdělávání, projekt Evropského sociálního fondu.

PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ V HUDEBNÍ VÝCHOVĚ

Mgr. et Ing. Veronika Růžičková, Ph.D.

Anotace: Jádrem práce je realizace autorčina výukového projektu, jehož tématem byla díla Bedřicha Smetany uváděná v roce 2018 při oslavách 100. výročí samostatné Československé republiky. Tento projekt byl uskutečněn na Gymnáziu Luďka Pika v Plzni ve třech třídách. Cíle projektu byly stanoveny v souladu s RVP. Praktická část projektu zahrnovala rytmické, instrumentální, poslechové a pěvecké činnosti i výtvarné aktivity, které byly motivovány Smetanovými skladbami. Žáci také shromáždili informace o práci a životě skladatele a jeho vztahu k Plzni. Výstupem projektu byl výukový plakát vytvořený studenty. Na závěr proběhlo mezi vyučující a studenty vzájemné hodnocení průběhu projektu.

Klíčová slova: projektové vyučování, Bedřich Smetana, rytmické, instrumentální, poslechové a pěvecké činnosti, Plzeň, výukový plakát.

STRUKTURALIZACE NONARTIFICIÁLNÍ HUDBY NA SŠ ZA POUŽITÍ KYTARY

Mgr. Aleš Sladký

Anotace: Výstup bude zaměřen na použití kytary v hodinách věnovaných nonartificiální hudbě, konkrétně na období počátku 20. století v blues. Bude v něm zahrnuto seznámení s kulturně-historickými fakty ovlivňujícími vznik blues a následně vzniknuvších žánrů nonartificiální hudby ovlivněné jazzem. Součástí bude také rozbor elementárního dvanácti taktového harmonického útvaru výše zmíněného žánru a praktická ukázka bluesové stupnice a jejího použití. Konec příspěvku bude věnován využití foukací harmoniky v tomto hudebním žánru.

Klíčová slova: nonartificiální hudba, harmonika, blues, stupnice, rytmus, harmonický postup.

PEDAGOGICKÁ TVOŘIVOST V KONTEXTU HUDEBNÍ TVOŘIVOSTI V ČESKÝCH MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH POHLEDEM UČITELEK A UČITELŮ

Mgr. Petra Slavíková

Anotace: Příspěvek nejprve definuje pojmy, jako jsou pedagogická tvořivost, hudební tvořivost učitele a specifika dětských hudebně tvořivých projevů. Všechny tyto kategorie jsou následovně empiricky sledovány v kontextu formálního předškolního vzdělávání formou dotazníkového šetření z pohledu celkem 207 učitelek a učitelů mateřských škol. Výsledky tohoto výzkumu ukázaly, že dětské hudebně tvořivé projevy pozitivně lineárně korelují s pedagogickou tvořivostí a také s hudební tvořivostí pedagogů.

Klíčová slova: Dětská hudebně tvořivé projevy, dotazníkové šetření, hudební tvořivost, pedagogická tvořivost, předškolní vzdělávání, učitelky a učitelé mateřských škol.

HUDOBNO-DRAMATICKÉ AKTIVITY A ICH VYUŽITIE V TECHNIKE DIVADLO FÓRUM

Mgr. Dominika Sondorová

Anotácia: Príspevok predstavuje Divadlo fórum ako najznámejšiu a najpoužívanejšiu techniku Divadla utláčaných. Stručne popisuje jeho základné princípy a pravidlá. Ďalej objasňuje podstatu hudobno-dramatických aktivít a poukazuje na dôležitosť ich využitia nielen v oblasti hudobnej výchovy. Následne podáva náhľad na možnosti integrácie hudobno-dramatických aktivít do prípravy na Divadlo fórum.

Kľúčové slová: Hudobno-dramatické aktivity, Divadlo fórum, Augusto Boal.

HUDEBNĚ VZDĚLÁVACÍ POŘADY – INTERPRETACE VE VZDĚLÁNÍ

MgA. Eva Šašinková

Anotace: Příspěvek je zaměřen na interpretaci hudby a její cíl ve výchově a ve vzdělání. Poukazuje na význam hudebně vzdělávacích a výchovných koncertů pro školy, seznamování dětí s poslechem hudby a s hudebními nástroji. Zaměřuje se na koncepci koncertů z hlediska interpreta a výběr ukázek skladeb. Upřednostňuje vlastní interpretační přístup, využití konkrétního hudebního nástroje a jeho uplatnění v praxi.

Klíčová slova: interpretace, hudebně vzdělávací pořady, poslech hudby, hudební nástroje, mateřské školy; základní školy.

VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ HUDEBNÍ VÝCHOVY 1. STUPNĚ ZÁKLADNÍ ŠKOLY V KONTEXTU ŠKOLSKÉ REFORMY

Mgr. Barbora Šobáňová

Anotace: Příspěvek prezentuje výsledky výzkumu disertační práce, která si klade za cíl zmapovat současnou situaci v oblasti hudebního vzdělávání na 1. stupni ZŠ v České republice. Shrnuje zkušenosti učitelů hudební výchovy z praxe, zejména v souvislosti s jejich pregraduální přípravou. Dále stručně shrnuje to, jak celou situaci vnímají vysokoškolští pedagogové hudebně výchovných předmětů, kteří připravují budoucí učitele na státních pedagogických fakultách v České republice. Výsledky výzkumu poukazují na problémy, které se objevují na 1. stupni ZŠ v hudební výchově a také v praxi pedagogických fakult, které připravují budoucí učitele hudební výchovy na 1. stupni ZŠ.

Klíčová slova: hudební výchova, 1. stupeň základní školy, pedagogické fakulty, vzdělávací kurikulum.

VÝZNAM MIKULÁŠA MOYZESA NA FORMOVÁNÍ HUDOBNEJ KULTÚRY A ŠKOLSTVA V PREŠOVE

Mgr. Luboslav Torma, Dis. art.

Anotácia: Mikuláš Moyzes (1872-1944) bol slovenským hudobným pedagógom a skladateľom, hlavným reformátorom hudobného školstva v Prešove. Počas svojho pôsobenia sa výrazným spôsobom pričínal o organizovanie koncertného života v meste a založenie Mestskej hudobnej školy, kde pôsobil ako jej správca. Podieľal sa nielen na prípravných prácach založenia školy, ale i na vypracovaní študijných programov a riešenia organizačných otázok jej existencie. Významným spôsobom pôsobil i ako člen hudobnej sekcie Umeleckého odboru Matice slovenskej. Jeho prínos je aj v oblasti štátoprávnej, nakoľko bol prvým predsedom Slovenskej národnej rady v Prešove v období vzniku Československej republiky. Mikuláš Moyzes predstavoval významný prínos pre rozvoj Prešova v oblasti školstva i hudobnej kultúry.

Kľúčové slová: Mikuláš Moyzes, hudobné školstvo v Prešove, kultúrno-spoločenské dianie v Prešove, hudobná kultúra, rozvoj hudobného školstva.

VÝZNAM ZLONIC PRO ČESKOU HUDBU

Mgr. Bc. Jan Tůma

Anotace: Příspěvek seznamuje se Zlonicemi, významným městečkem v oblasti hudebně pedagogické, které odvážně nazýváme jako jednu z kolébek české hudby. Jde o práci především s regionálními prameny, které jsou uchovány v místním Památníku Antonína Dvořáka. Cílem je uvědomění si významu tohoto místa pro národní hudební historii. Dokazuje důležitost Zlonic jako hudební kolébky, ve které získaly své hudební základy mnohé osobnosti, a právě ty jsou důkazem pro obhajobu významu tohoto místa. Příspěvek dále přibližuje využití regionálních dějin hudby v pedagogické praxi.

Klíčová slova: Zlonice, hudební vzdělání, kolébka hudby, učitel, varhaník, památník.

HUDBA A POHYB V DÍLE BOŽENY VISKUPOVÉ

Bc. Táňa Vejvodová Nasar Eddin, DiS.

Anotace: Příspěvek mapuje život a dílo Boženy Viskupové, která za svého života dokázala proškolit nesčetně pedagogů v rámci předmětu hudebně pohybové výchovy. Stručně představím jedno z jejích klíčových děl s názvem Hudba a pohyb, s cílem ukázat její metody a techniky výuky, které dodnes slouží jako inspirace pro hudební pedagogy. Dále zde zazní jména, která ji nejvíce ovlivnila v její profesi - J. E. Dalcroze, Carl Orff a Vladimír Poš. Na závěr bych ráda zmínila téma improvizace. Jak lze docílit větší aktivity žáků v hodinách? Potřeba participace v hodinách hudebně pohybové výchovy jako hlavní cíl a pokračování myšlenek J. E. Dalcroze a Boženy Viskupové.

Klíčová slova: Božena Viskupová, hudba a pohyb, pedagogická práce s dětmi, improvizace, participace v hodinách hudebně pohybové výchovy.

METODIKA (ZAPOMENUTÁ) V ARCHIVECH

MgA. Radek Žitný, DiS.

Anotace: V unikátním systému archivů a sbírek písemností, kterým Česká republika disponuje, se nachází penzum dosud nezveřejněných, nepřístupných a nezpracovaných materiálů. Několik takových se mi podařilo prozkoumat a zjistil jsem, že mnohdy nedostatečná metodika k výuce, po které řada pedagogů volá, se nachází právě zde. Na příkladu pozůstalosti významného pedagoga klarinetové hry Milana Kostohryze lze vysledovat, že mnoho materiálů, po kterých je mezi současnými učiteli poptávka, máme na dosah, jen o nich nevíme. Často stačí jen sáhnout do neznámých pramenů.

Workshopy

OD TEXTOV K HUDBE

prof. Mgr. Belo Felix, PhD.

Anotácia: Rytmické aspekty textu. Zmeny taktu a ich dôvody. Hudobná forma a text. Melodizácia textov – spoločná improvizácia. Tonalita a modalita. Inštrumentálny sprievod – aleatorika. Prezentácia spoločnej skladby.

PĚVECKÝ POSTOJ Z POHLEDU FYZIOLOGIE POHYBU

Mgr. Lucie Fürstová, PaedDr. Alena Tichá, Ph.D.

Cílem workshopu bude poukázat na zásadní význam zdravého držení těla nejen pro tvorbu hlasu, ale pro život jako takový. Projdeme si jednotlivé části těla, ukážeme si, kde všude mohou vznikat nežádoucí přepětí, jak tato přepětí ovlivňují tvorbu hlasu a jakým způsobem je uvolnit. Na problematiku budeme nahlížet mimo jiné prizmatem vývojové kineziologie a jógy. Workshop bude prakticky orientovaný, účastníci budou mít možnost vše si vyzkoušet a procítit.

Klíčová slova: držení těla, přepětí, uvolnění, dech, hlas.

HUDBA V POHYBU: PRINCIPY ORFF-SCHULWERKU JAKO PROSTŘEDEK KOMPLEXNÍ HUDEBNÍ VÝCHOVY

MgA. Mgr. Hana Havelková

Anotace: Prostřednictvím hravého a tvořivého prožitku ze společného pohybu a muzicírování budeme s využitím říkadla a písni (znovu)poznávat základní pohybové prostředky. Současně budeme hledat jejich vzájemné průsečíky se znějící hudbou. Vyzkoušíme si také způsoby, jak podnítit kreativitu a vlastní tvůrčí činnost žáků v různorodých didaktických situacích.

Klíčová slova: komplexní hudební výchova, hudebně pohybová výchova, Orff-Schulwerk, tvořivostní přístup.